

Siiralt sooritatud patud ainult kaunistavad naist

Eda Ahi, „Gravitatsioon“, 2013 Verb

Külgetõmbejõud, mis Eda Ahi viimase luulekogu „Gravitatsioon“ (Verb, 2013) poole veab, ei ole hinge mattev või sõnatuks tegev, ometi loen seda juba kaheksandat korda ning iga lugemiskorruga kooldub tuuma ümbert lahti uus kiht lehtkulda. Viis, kuidas Eda luulet lausub ja kirjutab, on ehtnaiselik, ehteestlaslik ja iga kild suurest mosaiigist on omaette ehe – kristall, oonüks või paas – kõik viimseni viimistletud.

Ahi luulet võib pidada praeguses kirjanduselus nähtuseks omaette. Esiteks eristub tema stiil mitmel moel kõigist ülejäänuist – vabavärsiuputuses mõjuvad tema puhtad rutakad riimid lausa hingeõnnistusena, sama efekt on tema luule meeleolul. Moodsaks saanud pessimism ja elueitus Eda Ahi luules kohta ei leia. Ometi ei saa väita, et Ahi luule on üks otsatu pillerkaaritamine. Ei, tema luule on realistlik ja terav, ning see saavutatud, oleks vastuoluline haliseda elu üle, millele just ninanipsu anti. *nüüd aeg on liüia reipalt kokku kanda/ja tunnistada: söör, see laev ei randu/said pihta? seda rutem tuleb põhi (lk 21).*

Teiseks tuleb tähelepanu pöörata kergusele, millega eestlastele omased ütlushed ja vanasõnad Ahi luules koha leiavad ning nii (paraku) tema loomingu tõlkijale keeruliseks muudavad. On üks keel siiski tugevalt seotud rahvuse mõtteviisiga ning teise keele kõneleja ei pruugi kasutatud ütlushed allhoovusi mõista. *targemaks saab ainult taga. ja taga /uhkus sul kunagi seista ei luba (lk 15). su minevik on selge siililegi (lk 37). ja äkki viskan vedru välja (lk 39).*

Olulised on Eda kasutatud intertekstuaalsed võtted, mille pealismõtted annavad luuletustele vaid kullakihte juurde. *juba taamal võtab kaju/tuhat uut ja tulitavat täkku (lk 14),* vihje Eno Raua „Sõidulaulule“. Piiblist ajendatud viited võivad kõlada üsna leierdatult, kuid „Gravitatsioon“ on neile antud ahilik vunk ja ülevõll, mis panevad igandid värskelt kõlama ega tekita küsimust: „Miks jälle?“, pigem tekib küsimus: „Kuidas ta selle peale küll tuli?!“. *ma ei muutu iial, Aadam, /küllalt kondiseks, et saada/kellegi küljeluuks(lk 5). porikuu keskpaik toob tuska ja muda,/palveid ja peetrust, patte ja paulust (lk 15).*

Kui Eda debüütikogu „Maskiball“ (Värske Raamat, 2012) kannab endas Apenniini poolsaare soolaseid briise ja Romuluse poegade ehitatud katedraale (vaadake vaid raamatu kujundust!), siis „Gravitatsioon“ domineerib *русская душа*. Seda näitavad ennekõike luuletuste

pealkirjad: „destruktiivsusdeemonilt F.D.-le“, „Anna K.-le“, „muusalt Tolstoile“, „vürst Mõškinile“. Samas võib Ahi tekste vastavalt pealkirjadele pidada osalt lihtsalt pöördumisluleks tuntud kujudele („Faustile“, „Frida K.-le“, „Odüsseusele“, „La Lupale“, „Peetrusele“, „visnapuine“, „Marie“), kuid sisult saab pöördumislule pigem romantilise tähenduse. *su silmade sina ei olnudki sina (lk 17). sind silmapilkselt juudajulmusega/oma õhulossi väravasse pooksin (lk 32). keel, mida rääkisid toona/tänaseks ammu on kadunud (lk 33).*

Русская душа puhul ei saa armastus olla olemata ja tundub, et Eda puhul samuti mitte. „Gravitatsioon“-armastus ei ole suhkruvatt ja roosad mullid, ennem on see taak kui õnnistus. Naine Eda luules on justkui armastusest üle. Jääb mulje, et tema ei vaja õrnu tundeid. *Femme fatale* rollis paneb ta kavalereid enda järel jooksuma, kuid ise suudab seista jalad kindlalt maas. Kas luules lausujal on raske armastada või armastab ta hoopis raskelt? Ehk armastab ta vaid kerget armastust, armastab rohkem esimest vihmapiiska kui tervet avamerd? *kuid/palun ära paku istet/ega südant ega kätt./ jäägu mulle seisukoht./ tahtejõud. ja taskurätt (lk 41). sest sadu on lehti, sadu külgi/ kui kerge oli neisse neelduda./ su hundipilk mu paksu naha nülgis/ ja mina, kütt, ei osanud keelduda (42).*

Nagu Eda ütleb, siis tema luule minakõnelejat ei tohi samastada autoriga, vaid neid tuleb võtta eraldiseisvatena. Oleks vale rääkida kõnelejust kui küpsest naisest – Kareva või Underi naisekujust, kuigi on neilgi Ahi lausujaga ühiseid jooni –, sest „Gravitatsioon“ annab ninanipsu neiu, kelmikas tüdrukuke, kes mänglevalt libiseb mitu korda üle Styxi ning puiklevalt keksib kõikide kavaleride ees, jäädes lõpuks siiski elule vabaks. *kuid/palun ära paku istet/ega südant ega kätt./ jäägu mulle seisukoht/tahtejõud. ja taskurätt (lk 41). usu jumalaid või mind või üldse mitte-/mul on kama, kuid võid olla päris kindel:/ka mina oskan põõsaid põletada/ja sildu. olen tugev mitmel rindel (lk 11). mina oskan olla vaba/pööran oma külma kõhu/vastu ühte tulist selga (lk 30).*

Eda Ahi luuletki tuleks pidada sõltumatuks ja iseseisvaks, seda ennekõike just toonilt ja temaatikalt – keegi nagu irvitaks luuletuste tagant lugejale otse silma ja need silmad ei valeta, vaid ütlevad otse ja keerutamata. Muidugi on iga luuletus üksi samuti iseseisev, kuid luulekogu kvintessents peitub pigem neljakümne värsi teineteist-toetavuses. Selles, kuidas üksteisele sätituna moodustub ridadest kandev vool, mitte Emajõe tiksuvaeglane rütm, vaid soolase ookeani lained randumas vastu rannajärsakuid ja mingi gravitatsioon tõmbab järsakul seisjat lainetemõllu hüppama.

*kes ei taha hääbuda, vaid kesta,
selles tuleb oma haavu pesta
hambad ristis
ookeanivees (lk 48).*

Laura Porovart

Hugo Treffneri Gümnaasium

12.E

Juhendaja õpetaja Tiina Pluum

Ulakass 2014